

O‘ZBEKISTON HUDUDLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Ozodov Feruz

Qarshi davlat universiteti Iqtisodiyot kafedrası

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekiston hududlari raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion mexanizmlarning o‘rni va ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Hududlarning iqtisodiy salohiyatini yuksaltirish, investitsion jozibadorligini oshirish, innovatsion faoliyatni rag‘batlantirish hamda zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish orqali barqaror iqtisodiy rivojlanishga erishish masalalari yoritilgan. Shuningdek, ilm-fan, ta‘lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, raqamli texnologiyalarni keng qo‘llash, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish hamda mahalliy resurslardan samarali foydalanishning hududlar raqobatbardoshligiga ta‘siri asoslab berilgan. Tadqiqot yakunida hududlarning iqtisodiy raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: hududiy rivojlanish, raqobatbardoshlik, innovatsiya, innovatsion mexanizmlar, investitsiya, raqamli iqtisodiyot, iqtisodiy o‘sish, innovatsion infratuzilma, klaster, texnopark.

Jahon iqtisodiyotida globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi mamlakatlar hamda ularning hududlari o‘rtasidagi raqobatni yanada kuchaytirmoqda. Bunday sharoitda hududlarning iqtisodiy salohiyati, innovatsion rivojlanish darajasi va investitsion jozibadorligi ularning barqaror taraqqiyotini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Zamonaviy iqtisodiyotda hududlarning raqobatbardoshligi nafaqat tabiiy resurslar yoki geografik joylashuv bilan, balki innovatsion faoliyatni tashkil etish darajasi, ilmiy salohiyat, zamonaviy infratuzilma va samarali boshqaruv tizimi bilan ham belgilanadi. O‘zbekiston Respublikasida hududlarni kompleks rivojlantirish, iqtisodiyot tarmoqlarini modernizatsiya qilish, innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlash va investitsion muhitni yaxshilash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida e‘tirof etilgan. So‘nggi yillarda hududlarda erkin iqtisodiy zonalar, kichik sanoat zonalari, texnoparklar va innovatsion markazlar tashkil etilib, tadbirkorlikni rivojlantirish hamda yangi texnologiyalarni joriy etish uchun qulay sharoitlar yaratilmoqda. Shu bilan birga, hududlar rivojlanishida mavjud ichki imkoniyatlardan samarali foydalanish, ilmiy ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etish va innovatsion boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb vazifalardan biri bo‘lib qolmoqda.

Hududlar raqobatbardoshligini oshirish, avvalo, innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish va zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etishni talab etadi. Innovatsiyalar iqtisodiy o'sishning muhim manbai bo'lib, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, mahsulot va xizmatlar sifatini yaxshilash, yangi bozorlarni egallash hamda eksport salohiyatini kengaytirishga xizmat qiladi. Shu bois hududlarda innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash, ilmiy-tadqiqot natijalarini tijoratlashtirish va yangi texnologiyalarni ishlab chiqarishga tatbiq etish iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishi zarur. Hududlarning innovatsion rivojlanishida ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarish o'rtasidagi uzviy hamkorlik alohida ahamiyat kasb etadi. Oliy ta'lim muassasalari, ilmiy-tadqiqot institutlari va tadbirkorlik subyektlari o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish yangi innovatsion mahsulotlar yaratish, yuqori malakali kadrlar tayyorlash hamda ishlab chiqarishda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, hududlarda texnoparklar, biznes-inkubatorlar va innovatsion markazlarning faoliyatini rivojlantirish innovatsion ekotizimni shakllantirishga xizmat qiladi. Hududlar raqobatbardoshligini oshirishda investitsiyalarni jalb etish va qulay biznes muhitini yaratish muhim omillardan biridir. Xorijiy va mahalliy investitsiyalarni ko'paytirish ishlab chiqarish hajmini oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda iqtisodiyot tarmoqlarini modernizatsiya qilish imkonini beradi. Bunda davlat tomonidan soliq va bojxona imtiyozlari, moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari hamda investorlar uchun ochiq va shaffof boshqaruv tizimini yaratish muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli texnologiyalarni hududlar iqtisodiyotiga keng joriy etish ham innovatsion rivojlanishning asosiy omillaridan biridir. Elektron hukumat tizimlari, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar tahlili, raqamli platformalar va elektron tijorat xizmatlari boshqaruv samaradorligini oshirish, davlat xizmatlari sifatini yaxshilash hamda tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Raqamlashtirish orqali iqtisodiy jarayonlarni monitoring qilish, resurslardan oqilona foydalanish va boshqaruv qarorlarini ilmiy asosda qabul qilish imkoniyati kengayadi. Hududlarning raqobatbardoshligini oshirishda mahalliy resurslardan samarali foydalanish, sanoat klasterlarini rivojlantirish va eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishni kengaytirish muhim hisoblanadi. Har bir hududning tabiiy, iqtisodiy va mehnat resurslari chuqur tahlil qilinib, ularning ustunliklariga mos rivojlanish strategiyalari ishlab chiqilishi zarur. Bu esa hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish, aholi bandligini ta'minlash va barqaror iqtisodiy o'sishga erishishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa

O'zbekiston hududlari raqobatbardoshligini oshirish innovatsion rivojlanishga asoslangan zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirishni talab etadi. Ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, investitsion muhitni yanada yaxshilash, raqamli texnologiyalarni keng

joriy etish hamda hududlarning mavjud salohiyatidan samarali foydalanish ularning iqtisodiy raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi. Kelgusida hududlarning innovatsion rivojlanish strategiyalarini izchil amalga oshirish, zamonaviy texnologiyalarni ishlab chiqarishga tatbiq etish va xalqaro tajribalarni keng qo'llash orqali mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlash hamda aholi farovonligini yuksaltirish imkoniyatlari yanada kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining innovatsion rivojlanish va hududlarni kompleks rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
3. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi materiallari.
4. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari.
5. O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish sohasiga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar.
6. Porter M. E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press.
7. OECD. Regional Development Policy and Innovation.
8. World Bank. World Development Report.